سيناريۆكەی عێراق
لەگەڵ ئێرانیشدا دووبارە دەبێتەوە

==============================

نەوزادی موهەندیس
Nawzad_mohandis@yahoo.com

❖ ئاشكرایە پێش لێدانی عێراق و ڕووخاندنی ڕژێمی بەعس لەساڵی 2003 دا لەلایەن ئەمریكاو بەریتانیاو هێزە فرە نەتەوەكانەوە, گەلێك ڕێوشوێن و چاوسوركردنەوەو هەڕەشە و گوشار و فشاری ئابوری و سیاسی و سەربازی و زانستیان دەخستە سەر ڕژێمی عێراق لەژێر پەردەی شەرعیەتی نێودەوڵەتی و لەڕێگەی بڕیارەكانی ئەنجومەنی ئاسایشی سەر بەنەتەوە یەكگرتوەكانەوە, بەمەبەستی چاوترساندن و پەشیمانكردنەوە و پاشگەزبونەوەی ڕژێمی عێراق لە بەرنامە شۆڤێنی و تاكڕەوی و توتالیتاریەكەی و دەست كردن بە كرانەوەی زیاتر و چەسپاندنی دیموكراسیەت و پاراستنی مافەكانی مرۆڤ و دووركەوتنەوە لە هەڕەشەكردن و هەراسانكردنی دراوسێكانی و ئیسرائیل و بەرژەوەندیەكانی ئەمریكا لەناوچەكەدا بەبەكارهێنانی هێز و هەروەها دووركەوتنەوە لەبەرنامە سەربازی و خۆپڕچەككردن و بەدەستهێنانی چەكی قەدەغەكراوی نێودەوڵەتی لە جۆری بایۆلۆژی و كیمیاوی و كۆمەڵكوژ.

لەوپێناوەشدا چەندین بڕیار لەلایەن ئەنجومەنی ئاسایشەوە دەرچوو,بەڵام ڕژێمی عێراق بەگوێنەدانە بەرژەوەندی گەلانی عێراق لەلایەك و لەلایەكی تریشەوە بەهۆی بەهەڵە تێگەیشتن و لێكدانەوەو هەڵسەنگاندنەكانی بۆ حسابات و هاوكێشە و گۆڕانكاری و بارودۆخە نوێ جیهانیەكە و گۆڕانی بەرژەوەندی و پەیوەندیە نێودەوڵەتیەكان و هاتنە كایە وەی نەزمێكی نوێی جیهانی و بەجیهانی كردنی دونیا و هەڵایسانی جەنگی دژە تیرۆری جیهانی , كەوتە هەڵەیەكی مێژوویی و سەرەخۆرەی خۆیەوە كە ملینەدا بۆ بڕیار و گەلەكۆكەمیەكەی دونیاو سووربوو لەسەر هەڕەشەو ملهوڕیەكانی خۆی بەپشت بەستن بە هەندێ هاوكاری و پشتگیری ڕووكەشی ڕوسیاو فەرەنساو چین و ....هتد. تاكارگەیشتە ئەوەی ڕۆژی حساب هات و ئەورژێمە پۆلیسیەی لەماوەی زیاتر لە 35 ساڵدا هەوڵی خۆ قایمكردن و پتەوبوونی خۆی دەدا بەڵام لەماوەی كەمتر لە 1 مانگدا تەفروتونا كراو بۆ هەتاهەتایە بەرەو زبڵدانی مێژوو توڕ هەڵدراو دیكتاتۆر و سەرانی ئەو ڕژێمە خرانە بەندیخانە و درانە داداگاو بەسێدارەش حوكمدران و بەسزای ڕەوای خۆیان گەیشتن .

❖ ئەم سیناریۆیەی كەلەگەڵ عێراقدا پەیڕەوكرا ماوەی نزیكەی 12 ساڵی خایاند لەساڵی 1991-2003, هەمان سیناریۆ لە ئێستادا لەگەڵ ئێراندا دووبارە دەبێتەوە, لەگەڵ هەندێ گۆڕان لە شێوازی جێبەجێكردنندا لەبەر گۆڕانەكاریە نێودەوڵەتیەكانی ئەم سەردەمە. ئاشكرایە ڕژێمی ئیسلامی ئێران لەسایەی شۆڕشەكەیەوە لەساڵی 1979 وە هاتۆتە سەر حوكم لە ئێراندا و لەوكاتەوە دوژمنایەتیەكی سەرسەخت دەكات لەگەڵ ئەمریكاو ئیسرائیلدا و بە شەیتانی گەورە ناوی دەبات. ئەمریكاش لەبەرامبەردا لەهەوڵ و پیلاندانان بوو بۆ ڕوخاندنی ئەو ڕژێمە ئیسلامیەو ئەوەبوو لەساڵی 1980 وە و

بۆماوەی 8 ساڵ جەنگی عێراق –ئێرانی بۆ دروستکردو یەك لایەنە گەمارۆی ئابوری خستە سەر ئێران بەمەبەستی لاوازکردن و بنکۆڵکردنی , بەلاَم ئێران لەدوای ڕاوەستانی جەنگەکەوە لەساڵی 1988وە بەهێمنی و ئارامی و بێدەنگی کەوتە پلاندانان بۆ گەشەدان و پێشخستن و بەرزکردنەوەی توانا سیاسی و سەربازی و ئابوریەکانی خۆی و کەوتە ڕێکخستنەوەی ناومالّی ناوخۆیی ئێران سەرەڕایی کێشە ناوخۆییەکانی دوای جەنگ لەنێوان باڵە سیاسەکانی موحافیزکارەکان و ڕیفۆرمخوازەکاندا و توانی گەشەو پێشکەوتنی بەرچاو لەهەموو بوار و ئاستەکاندا بەدەست بهێنێت و بتوانێت مامەڵ لەگەڵ کێشە ناوچەییەکانی ئەفغانستان و لوبنان و ناوچەی کەنداودا بکات و خۆشی لەگەڵ کێشە جیهانیەکانی سەردەمی جەنگی دژە تیرۆریش بگونجێنێت.و لەئێستاشدا بەهۆی مەسەلەی عێراقەوە کە ئێران دەستێکی بالآی هەیە لە ناجێگیریدا و نانەوەی ئاژاوە و پشێوی و ناکۆکی تایەفی و مەزهەبی و ..هتد و عێراقی کردۆتە گۆڕەپانی یەکلاکەرەوەی ململانێکانی لەگەڵ ئەمریکاداو هەروەها بەهۆی کێشەی کورە ئەتۆمیەکانی و هەوڵدانی بۆ بەدەستهێنانی چەکی ئەتۆمی لەئێستادا ئێران کەوتۆتە بەر شالآو و فشار و گوشارێکی توندی ئەوروپاو ئەمریکاو دەیانەوێت بەهەر نرخێك بوە ئێران پاشگەزبکەنەوە لە پرۆسەی ئەتۆمیەکەی, بۆئەم مەبەستەش زیاتر لە ساڵێکە لەڕێگەی گفتوگۆو دانوسانەوە هەوڵی لەگەڵدا دەدەن و ئێرانیش تائێستا سوورە لەسەر هەڵوێست و گوتارە توندەکانی و هیچ جۆرە سازش و خاوبونەوەو نەرمیەك پیشان نادات.

❖ پێش ماوەیەك لەئەنجومەنی ئاسایشی نەتەوە یەکگرتوەکانەوە بڕیارێك دەرچوو کە ماوەی 60 ڕۆژی دایە ئێران بۆ وەستاندنی پیتاندنی یۆڕانیۆم و داخستنی کورە ئەتۆمیەکانی, بەلاَم ئێران هەر بەردەوام بوو لەسەر ئەو پرۆسەیە و گوێی نەدایە داواکاریەکانی ئاژانسی ئەتۆمی نێودەوڵەتی و ئەنجومەنی ئاسایشیش. هەربۆیە ئەوروپیەکان پێش ئەمریکا سوورن لەسەر ئەوەی ئێران نەبێتە خاوەنی چەکی ئەتۆمی کە لەم خاڵەدا جیاوازیەك هەیە لە گەڵ سیناریۆکەی عێراقدا چونکە ئەوروپیەکان و لەپێش هەموانیشیانەوە فەڕەنساو ئەڵمانیا دژی لێدان و ڕووخاندنی عێراق بوون بەلاَم لە ئێستادا هەموانیان لەگەڵ ئەمریکادا سووردن لەسەر بەدەستنەهێنانی ئێران بۆ چەکی ئەتۆمی.بۆیەش گوشارەکان بەهێزترن لەسەر ئێران.

❖ بەلاَم ڕژێمی ئێرانیش بەهەمان شێوەی ڕژێمی بەعس بەهەڵە لە گۆڕانکاری و بەرژەوەندیەکان و ئەم نەزمەنوێیەی جیهان تێدەگات و هەر بەهەڵەش لە هاوکێشە و بەلاَنسی هێزەکانی دونیا تێدەگات , بۆیە هەمان هەڵەی ڕژێمی بەعس دووبارە دەکاتەوە و سوورە لەسەر ملهوڕی و گوێنەدان بەهەوڵە دیپلۆماسی و دانوسانەکان و ئامۆژگاریەکان , ئەم هەڵوێستەشی لەسەر ئەوە بنیاد ناوە کە وادەزانێت ڕوسیاو چین پشتگیری لە هەڵوێستەکانی دەکەن لەبەرامبەر ئەوروپاو ئەمریکادا لە ئەنجومەنی ئاسایشدا. بەلاَم هەروەك چۆن پشتیانکردە ڕژێمی عێراق هەرواشیان لەگەڵ ئێراندا کردو ئەوەبوو لە ڕۆژی 2007/3/25دا بڕیاری 1747 بەکۆی دەنگی هەر 15 ئەندامەکەی ئەنجومەنی ئاسایش بەڕوسیاو چینیشەوە دەرچوو وەك ئاگادارکردنەوەیەك بۆ ئێران کە چیدی سوور نەبێت لەسەر پرۆسەی بەدەستهێنانی چەکی ئەتۆمی . ئەم بڕیارە توندەو مولزەمیشە و لەژێر فەصڵی 7 لەمادەی 41 ی ئەنجومەنی ئاسایش دەرچووە کە دەتوانرێت هێزی سەربازیش بەکاربهێنرێت بۆ سەپاندنی گەرچی

بەڕوونی دیارینەکراوە و گەمارۆی ئابوری و سەربازی و دارایی خستۆتە سەر28 کەسایەتی و بانك و بازرگانی لەگەڵ ئێراندا, هەربۆیە دەرکەوت کە ڕوسیاو چین پشتیوانی ئێرانیان نەکردو بەرژەوەندیەکانی خۆیان نەکردە قوربانی ئێران و بەهەمان شێوەش بەهەڵەدا دەچێت لە ململانێکانی لەگەڵ ئەمریکاو بەرژەوەندیەکانیدا لەناوچەکەدا لە عێراق و لوبنان و فەلەستین و پشتگیری ڕژێمی سوریادا.

ئێران گەر سووربێت لەسەر ئەم هەڵوێستانەی ئەوا بەدڵنیاییەوە لەئایندەدا بڕیار و گوشاری توندتر ئاراستەی دەکرێت و لەکۆتایشدا گەر هەر بەردەوام بوو ئەوا تەنها ڕێگە چارەی سەربازی دەمێنێتەوە و ئێرانیش بەهەمان چارەنوسی ڕژێمی عێراقی دراوسێی دەچێت.

- ئێران دەبێت لەو ڕاستیانە تێبگات کە ئەمریکا بەسانایی واز لە بەرژەوەندیەکانی لەناوچەی ڕۆژهەلاتی ناوەڕاستدا ناهێنێت لە پێشیشیانەوە:
- دەستبەسەراگرتن و کۆنترۆڵکردنی سەرچاوەنی وزە لە (نەوت و گازی سەروشی)) ناوچەکە و پێگە سەربازیەکەی کە چەندین ساڵە هەوڵی قایمکردن و جێگیرکردنی دەدات.
- پاراستنی ئاسایش و ئەمنی وولاتانی هاوپەیمان و دۆستەکانی لە کەنداوی عەرەبیدا.
- هەروەها پاراستن و ئاسایشی ئیسرائیل کە دۆست و هاوپەیمانی ستراتیژی ئەمریکایە و بۆتە ئەرکێکی هەنوکەیی و لەپێشینەی هەموو کارەکانی سەرۆك و ئیدارەکانی ئەمریکادایە.

بەم شێوەیە هەمان سیناریۆی عێراق لەئێرانیشدا دووبارە دەبێتەوە بەلأم خوێناوی ترو مەترسیدار تر بەهۆی پێگە و گەورەیی و گرنگی ڕۆڵی ئێران لەناوچەکەدا.و گەر ئێران پەند لە عێراق وەرنەگرێت و لەسەر هەڵەکانی بەردەوام بێت ئەوا هەمان چارەنوسی ڕژێمی عێراق چاوەڕوانی دەکات و زەمەن و ئایندەش گرەنتی وەدیهاتنی ئەو پێشبینانەن , تاهاتنی ڕۆژی حسابی کۆتایش هەموو ئەگەر و ڕێگاچارەکان بەکراوەیی دەمێننەوە.